

АНОНС

САМОВРЯДУВАННЯ

Третя спроба для Феміди

З'їзд не впорався з формуванням ВРП, залишивши «адміністративників» без представництва. > [СТОР.3](#)

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

Суддя КААС Оксана Епель:

«Сьогодні судді постійно відчувають тиск іззовні та змушені значною мірою спиратися на свою внутрішню незалежність». > [СТОР.4](#)

«ДИСЦИПЛІНАРКА»

Соломонове рішення

ВРП відсторонила суддю від роботи, попри помилки в поданні прокуратури. > [СТОР.5](#)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Фундамент незалежності

Як повернути довіру суспільства до Феміди за короткий термін? > [СТОР.6](#)

ФАКТОРИНГ

Уступка вимоги

Неповідомлення боржника про заміну кредитора не звільняє від обов'язку погашення кредиту. > [СТОР.8](#)

НОВЕЛИ

І на право є управа,

або Якії дії сторін процесу вже розцінюються як зловживання та як на це реагують законники. > [СТОР.11](#)

НОВОВВЕДЕННЯ

Процес у режимі он-лайн

Електронне судочинство: плюси і мінуси для адвоката. > [СТОР.12](#)

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Перевірка на розумність

Слідчі судді ризикують загрузнути у розглядах клопотань про продовження строків розслідування. > [СТОР.12](#)

АВТОРСЬКЕ ПРАВО

Стандарти копірайту

Нові правила зобов'язують відрозумувати роялті й додадуть проблем телеканалам і провайдерам. > [СТОР.13](#)

БІЗНЕС

Уявна фіктивність

Замість обіцяного Урядом звільнення від тиску зернотрейдер зіткнувся зі свавіллям податківців. > [СТОР.13](#)

ЛИТВА

По секрету всьому світу

ЄСПЛ захистив конфіденційність психічно нездорового юриста. > [СТОР.15](#)

ПЕРЕДПЛАТА-2018

Ми інформуємо перших!

Тільки в «ЗіБ»:

- Ексклюзивні інтерв'ю провідних юристів
- Практика судів, роз'яснення, прецедентні рішення
- Погляди на проблеми, законодавчі новели тощо

Спеціальна пропозиція редакційної передплати на 9 місяців 2018 року:

для суддів — 1025 грн.;
для фізичних осіб — 1250 грн.;
для юридичних осіб — 1475 грн.

Прийом замовлень —
до 5 квітня 2018 року.

☎ 044-537-34-33 (багатоканальний)
✉ info@zib.com.ua

ГАРАНТІЇ

А загалом, шановні делегати, усе гаразд...

ВРП пропонує суддям налагодити комунікацію з ГПУ та почекати належної охорони ще років зо п'ять > [СТОР.2](#)

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ

Партнер юридичної фірми EQUITY Олег МАЛІНЕВСЬКИЙ:

«Відновлення довіри до судової влади — шосе з двостороннім рухом»

КАТЕРИНА БЕЛЯЄВА

Намагаючись відновити довіру до володарів мантий, законодавець розпочав масштабну судову реформу, в ході якої змінилися як форма, так і зміст вітчизняного судочинства. Її основними аспектами стали створення Верховного Суду, а також запровадження нових процесуальних кодексів. Про те, які новації виявилися вдалим, що залишилися незмінним, а що стоїть на заваді захисту прав та інтересів українських громадян, розповів партнер юридичної фірми EQUITY Олег МАЛІНЕВСЬКИЙ.

«Що більше дискреції, то більше можливостей для зловживань»

— На одному із заходів ви говорили, що основною метою натхнення судової реформи було відновлення довіри до судової влади. Чи вдалося запустити процес такого відновлення?

— Процес відновлення довіри до судової влади — шосе з двостороннім рухом. При цьому рух у зворотному напрямку є часто швидшим та менш передбачуваним. Так, безперечно, реформатори мають певні досягнення: створено новий ВС, у тому числі за рахунок відомих адвокатів та науковців, які пройшли горнило публічного відбору; запроваджено перестатистію суддів; переформовуються суди. Усе це в сукупності дає шанс на нову якість правосуддя та сприяє відновленню довіри, тобто є рухом у правильному напрямку. Проте недостатня увага до процедури досягнення вказаних цілей,

наявність у ній внутрішніх ризиків та недоліків, затягування реформаційних перетворень призводять до зворотного ефекту.

Так, формування нового найвищого судового органу країни супроводжувалось активною рекламною кампанією. При цьому майже поза увагою лишилася діяльність існуючих судів — вищих спецсудів, судів нижчих інстанцій, які потерпали від нестачі кадрів та в цілому перебували в підвищеному стані, що часто негативно позначалося на оперативності прийняття рішень та якості правосуддя.

Більшості споживачів судових послуг не відомі тонкощі реформаторської справи та високі цілі реформ. Але те, що вони не могли отримати рішення в розумні строки, ставали свідками резонансних судових рішень, споживали

увесь той бруд, який вільно та часто безпідставно виливався на адресу представників суддівської спільноти з боку ЗМІ, різного роду експертів та активістів, аж ніяк не впливало на підвищення довіри до судової влади. Навпаки, завдавало шкоди її репутації та було рухом у зворотному напрямку.

Тому, якими б високими не були цілі реформаторів, сам процес змін є досить тернистим, з постійними ризиками. Саме тому вкрай важливим було дотримання строків реформ і належне регулювання правосуддя перехідного періоду. З огляду на те що перехід на нові процесуальні колії досі триває, говорити навіть про проміжні результати доцільно буде через певний час — півроку-рік.

> [Закінчення на стор.14](#)

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

«Тріски» реформи

АНАСТАСІЯ АНТИПЕНКО

Судді вищих господарського та адміністративного судів не бажають покидати Київ. Лише кілька законників не виявили непоборної твердості, і члени комісії зловили їх на півслові. Можливо, і решта кандидатів тільки тимчасово стримує натиск і сподівається на фарт. Водночас і «кваліфікаційники» розуміють: за кожною «кар'єрою» — людська доля.

Місце зустрічі

Біля зали на 5-му поверсі будинку, в якому розміщується Вища кваліфікаційна комісія суддів, стоять володарі мантий, котрі мають великий досвід. У костюмах, светрах і дехто навіть з рюкзаком... Розмовляють одне з одним, посміхаються й доброзичливо вітаються з усіма. Тут вони — спільнота. До зали заходять по 8—10 осіб і наче відразу одягають мантий: стають зосереджені та стримані. Такого ж характеру й відповіді. Тут уже кожен сам за себе та ще й наче на іспиті: слід бути переконливим і уникати незручних запитань.

Так триває 3 дні — поки комісія заслуховує довідки й побажання представників трьох колишніх касаційних судів. Їх, за законом «Про судоустрій і статус суддів», мають перевести до «іншого суду того самого або нижчого рівня без конкурсу».

Як повідомляв «ЗіБ», першими тут уже побували судді Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ. Тоді з 26 у списку на засідання прийшли 18. Як бажане місце роботи всі вказували Апеляційний суд м.Києва або області. І відмовлялись від переїзду навіть до колишнього місця роботи, мовляв, там уже й житла не залишилось. Крім того, до комісії не прийшли «верховники». І це також кадровий резерв.

Тепер настала черга законників з вищих господарського та адміністративного. Загалом — понад 60 осіб. На засідання з'явилися не всі, зате майже кожен, хто прийшов, висловив бажання залишитися у столиці. А із заяв відсутніх стало зрозуміло, що й вони хочуть того самого.

> [Закінчення на стор.3](#)

ПІД ЗАГРОЗОЮ

Мантия не захищає

НАДІЯ МУЗЛОВА

Скарги, негативні коментарі та пікети — стратегія тих, хто програє справу. До цього нерідко долучаються чиновники та депутати. Проте у Великій Британії навіть адвокат не дозволить собі гучних промов. Яке воно — вітчизняне незалежне суддівство — і як захищатися українським законникам?

Закон чи мрії

Міжнародні стандарти судочинства закріплені в багатьох документах. І всі вони передбачають незалежність суддів. Наприклад, Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя 1983 року визначає, що судді є вільними та зобов'язані приймати безсторонні, неупереджені рішення згідно з власною оцінкою фактів і знанням права без будь-яких обмежень, впливів, спонукань, примусів, загрозо або втручання, прямого чи непрямого, з будь-чийого боку і з будь-яких причин. Такі самі стандарти передбачені в українському законодавстві: в Конституції та ст.48 закону «Про судоустрій і статус суддів».

> [Закінчення на стор.4](#)

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Чергове, спарене число газети (№11 — 12) вийде друком згідно з графіком — 24 березня.

2 Новини і коментарі
4 Від першої особи
5 Судова влада

7 Документ
11 Судова практика
12 Законодавча влада

14 Юридична практика
15 Міжнародне право
16 Weekend

06608
ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
Оформити передплату на газету «Закон & Бізнес» можна в будь-якому відділенні зв'язку України

ЦІНА ДОГОВІРНА

4 820105 830014 >

КОРПОРАТИВНІ НОВИНИ

Зміцнення команди

В юридичній фірмі *Golaw* лідерська команда зазнала змін. Так, її партнером став Максим Лебедев, а 4 співробітники призначені на нові посади.

М.Лебедев очолює практику приватних клієнтів фірми. Він консультує власників бізнесу та топ-менеджерів щодо побудови міжнародних моделей володіння бізнесом та активами в Україні та за кордоном, розроблення механізмів передавання капіталу і бізнесу спадкоємцям.

Крім того, в юрфірмі з'явилися 4 нові радники: керівник практики податкового права Ірина Кальницька, керівник практики вирішення судових спорів Катерина Маноїленко, а також Анатолій Грабовий та Ігор Глушко.

Фахове

поповнення

Команда ЮФ *Evris* поповнилася новими спеціалістами. Відповідно, розширюється спектр послуг, які пропонує юрфірма.

Так, до судової практики приєднався старший юрист Ян Ахрамович. Він керував сімферопольським офісом ЮФ «Ілляшев та партнери», очолював проекти щодо захисту українських власників від незаконної націоналізації майна.

Новий радник податкової практики Олена Паламарьова понад 10 років очолювала департамент бухгалтерського обліку в провідній косметичній компанії та є фахівцем з питань бухгалтерського обліку, оподаткування та трансфертного ціноутворення. Вона займається питаннями трансфертного ціноутворення, а також веденням фінансового та податкового обліку.

До відділу маркетингу та розвитку бізнесу приєдналася PR-директор Анастасія Позова. Вона відповідатиме за комунікації та просування бренду *Evris* в медіа-просторі.

Партійні справи

Компанія *Juritex* успішно захистила інтереси політичної партії в спорі з Міністерством юстиції, що відмовлялося провести реєстрацію змін до статуту.

Партія звернулася із позовом до Мін'юсту про визнання протиправним та скасування такого рішення. Під час судового розгляду позивач довів відповідність документів на реєстрацію положенням статуту партії.

Тож суд задовольнив вимоги політичної партії, визнав протиправним рішення центрального органу виконавчої влади щодо відмови у вчиненні реєстраційних дій та зобов'язав його повторно розглянути документи.

Юридичний супровід справи здійснювала адвокат ЮК *Juritex* Катерина Безнощенко.

Одеські дебати

Юридичне бюро Сергєєвих виступило партнером V турніру судових дебатів *Ultima Ratio*, що відбувся 3—4 березня на базі Одеського апеляційного господарського суду.

Ultima Ratio є чудовою нагодою для студентів продемонструвати свої знання, вміння складати процесуальні документи, відчувати себе практикуючими адвокатами та вдосконалити навички ораторського мистецтва.

До журі турніру входили судді, адвокати, юристи, провідні фахівці Одеси та сусідніх регіонів. Серед них були юристи ЮБ Сергєєвих Олена Аврамова та Юлія Брежнева.

Корупція на землі

Як запобігти корупції у сфері земельних правовідносин та навести лад у питаннях реєстрації прав на землю? Проблеми, що заважають розвитку земельних відносин в Україні, дослідив партнер *Sofiya Law Firm* Олександр Поліводський.

Зокрема, під час другої зустрічі експертів на *Agri Discussion Club* він окреслив головні проблеми у сфері земельного законодавства, а також можливі шляхи їх подолання. О.Поліводський наголосив на тому, що рейдерські атаки завжди ґрунтуються на недоліках і суперечностях чинного законодавства.

«Ми досі на практиці стикаємося з фактами використання землі без реєстрації. Трапляються випадки, коли реєстрація відбулася до 2013 року, а інформація про неї не відображається у реєстрі. Це, звісно, використовується для недобросовісних дій і позбавлення можливості користування землею», — зауважив О.Поліводський. Тому він наголосив на потребі законодавчого розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування та усунення недоліків законодавства щодо розпорядження землями державної та комунальної форм власності. ■

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ

Партнер юридичної фірми *EQUITY* Олег МАЛІНЕВСЬКИЙ:

«Відновлення довіри до судової влади — шосье з двостороннім рухом»

ОЛЕГ МАЛІНЕВСЬКИЙ народився 18 вересня 1982 р. у с.Красівка Броварського району Київської області. У 2006 р. закінчив з відзнакою Київський національний університет ім. Т.Шевченка. Партнер юридичної компанії EQUITY. Успішно супроводжує складні транзакції та резонансні судові спори. У 2012 р. обраний до дисциплінарної палати Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області, у 2017-му його було обрано на другий строк. Є членом Національної асоціації адвокатів України, Асоціації юристів України, Асоціації адвокатів України, International Bar Association.

► Продовження, початок на стор.1

— Одним з аспектів судової реформи є прийняття нових процесуальних кодексів. Українське суспільство вже переживало оновлення кримінального процесу у 2012 р. Тоді автори нового Кримінального процесуального кодексу говорили про новітню філософію документу. Чи оновилися сьогодні філософія цивільного, господарського та адміністративного процесів? У чому вона полягає?

— Якщо ми проаналізуємо процес прийняття кодексів, то побачимо, що він був надто швидким. Дискусії з приводу судової реформи точилися в основному довкола кадрових питань, реформування структури судів, створення антикорупційного та ІР-суду тощо. Тобто акцент робився на тому, хто судитиме. Обговорення ж того, як судитимуть, пройшли здебільшого повз юридичну спільноту. Та й саме прийняття оновлених процесуальних кодексів слугувало головним чинном меті якнайшвидшого запуску Верховного Суду.

Вважаю, що прийняття кодексів нашвидкуруч пакетом є неповагою до науки цивільного, господарського та адміністративного процесуального права. Кожна з них має свої доктринальні особливості, і на обґрунтування змін науковці витрачають роки, пишучи кандидатські та докторські дисертації.

За таких обставин майже відсутньою була дискусія щодо нової процесуальної доктрини, імплементації в нашу систему процесуальних інститутів інших країн. Адже зараз відбувається взаємообмін положень романогерманського та англосаксонського права і межа між ними поступово зникає.

Що стосується основної філософії нового процесу, то, якщо вийти за межі популістично-декларативних меседжів на зразок «забезпечення ефективності захисту порушених прав і законних інтересів», помітним є акцент на ролі судді як кваліфікованого арбітра з високою репутацією та оплатою, який має залучатися сторонами спору лише у крайніх випадках. Це простежується у нових правилах доказування, встановленні строків на подання документів, розширенні інших можливостей для змагальності сторін, зрештою — у встановленні адвокатської монополії на процесуальне представництво.

У цьому сенсі також логічним є законодавче розширення можливостей та стимулів щодо позасудового врегулювання спорів — упровадження інституту примирення судом, популяризація медіації, арбітражу та ін.

Також відбулася уніфікація процесів. Але це питання дуже делікатне: що глибший ступінь спільності процесів, то більше виникає питань щодо доцільності їх окремого існування. Наприклад, із уведенням інституту свідків у господарський процес останній втратив оперативність і майже зрівнявся із цивільним. У такому випадку наступним логічним кроком законодавця могло б стати об'єднання цих процесів, що є звичною світовою практикою.

Звісно ж, не можна забувати про створення нового ВС, який позиціонувався як «суперсуд», покликаний закласти підвалини змін для всієї судової системи. Однак насправді твердження про процесуально новий судовий орган

є перебільшенням. Адже фактично відбулось об'єднання вищих судів у один з меншою кількістю суддів, з більшим навантаженням. На відміну від Верховного Суду України, який опікувався в основному питаннями однаковості практики, нинішній ВС є повноцінною ланкою вирішення спорів із досить закритим допуском до врегулювання питань суперечностей у судовій практиці.

Ще одним лейтмотивом філософії оновлених процесів є боротьба з корупцією, чим, власне, просякнуті всі без винятку реформи. Та ми забуваємо: що більше дискреції, то більше можливостей для зловживань. І якщо у питаннях застосування матеріального права та вирішення спору по суті дискреція суду є одним з проявів здійснення правосуддя, то в сучасній процесуальних аспектах дискреція повинна бути зведена до мінімуму. Цього, на жаль, зроблено не було.

«Якщо немає довіри до влади, не може бути довіри до суду»

— А чи готові українські судді безсторонньо та справедливо арбітрувати? Чи не заважатиме їм суддівський досвід та юридична освіта?

— Деякі судді ВС — вихідці з адвокатури говорять про те, що будуть виносити рішення, керуючись головним чинном принципом справедливості. І вже відштовхуючись від того, яка зі сторін права у певній ситуації, обґрунтовуватимуть вердикти законодавчими нормами. Однак це дуже небезпечний підхід. Адже з огляду на кількість справ, яку отримав кожен суддя ВС, а також обсяг інформації, який йому доведеться опрацювати, він фізично не зможе дослідити кожну справу таким чином, щоб зрозуміти, де криється справедливість.

Тим більше що є такі справи, де навіть достеменне знання усієї фабули не дасть однозначного розуміння справедливості, яка часто криється посередні. Тому мені видається, що в таких випадках формальний критерій має виходити на перший план: саме законодавчі норми та надані суду докази, а не суб'єктивне ставлення судді до ситуації, повинні бути мірилом правильності та, відповідно, справедливості прийнятого судом рішення.

— Але ж якщо судити лише за законом, то з огляду на його неоднозначність можемо отримати навалу протилежних рішень. І це ще більше підірве довіру до судової влади...

— Безумовно. Як зрештою і в тому випадку, коли судити лише «по справдовливості». Саме тому велике значення має формування сталої судової практики.

Однак варто пам'ятати, що стовідсоткової довіри до суду не може бути у жодній державі. Завжди є дві сторони процесу, одна з яких виграє справу, а інша — програє. Тож не дивно, що рішення, винесене не на користь процесуального учасника, породжує його обурення і сумніви в неупередженості суду.

Водночас, якщо проаналізувати ситуацію в інших країнах, ми побачимо, що найвищий рівень довіри до суду там, де найменша кількість судових позовів та в цілому висока довіра до влади. Якщо немає довіри до влади, як ми це спостерігаємо в Україні, не може бути й довіри до суду.

Мені видається, що найважча перевірка очікує на новий ВС тоді, коли до нього надійдуть резонансні справи. Річ у тім, що специфікою розгляду

таких справ є досить часте залучення їх учасниками потужного медійного ресурсу, спрямованого не лише проти сторони процесу, але й проти суду, що розглядає справу. На превеликий жаль, у подібних випадках журналісти не мають жодних етичних чи правових стримувань: відсутня кримінальна чи будь-яка інша ефективна відповідальність за наклеп чи тиск на суд у подібний спосіб. Тому незалежно від того, наскільки об'єктивними, законними і справедливими будуть рішення, судді потерпають від інформаційних атак. Це потрібно пережити. А допоможе в цьому потужна роз'яснювальна кампанія та внесення змін до законодавства, яке стало б на захист судді, унеможлививши будь-який позাপроцесуальний вплив на нього.

«Законодавець намагався запобігти безконтрольному оскарженню та перестарвся»

— Одним з аспектів судової реформи є виключне право адвокатів на представництво інтересів особи в суді. Як вписується адвокатська монополія у загальну картину реформи?

— Якщо суд дійсно виконуватиме роль безстороннього дорогого арбітра, то виникне потреба у формуванні якісної доказової бази, із чим особі без юридичної освіти та практики у сфері права буде складно впоратися.

Однак «диявол криється у деталях», а цих деталей залишилося багато. Скажімо, неоднозначною є позиція законодавця щодо представництва інтересів юридичних осіб виключно адвокатами. У державному секторі з огляду на дефіцит фінансування та бюрократичність процедур закупівлі правових послуг ми взагалі на порозі певного колапсу. Якщо ці особи мають у своєму штаті юрконсульта, то чи варто звертатися по допомогу до адвоката?

Я вважаю, що особи, яка не є адвокатом, проте має вищу юридичну освіту та перебуває в штаті певної юрособи, доцільно надати можливість представляти у суді виключно цю особу. Сподіваюсь, це питання буде вирішене в законі «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Є й інший бік проблеми. Тривалий час адвокатське свідчення вимагали лише від юристів, які брали участь у кримінальних процесах. Тож у професійній спільноті сформувався пласт фахових правників, здатних ефективно захищати клієнта в суді, які не є адвокатами. Зараз багато з них намагатимуться долучитися до адвокатських лав шляхом складання кваліфікаційного іспиту. Це створює штучний ажіотаж у кваліфікаційних органах адвокатури. Наприклад, черга на складання екзамену у Київській області сформована до 2019 р. У Києві взагалі співіснують одразу дві кваліфікаційні комісії, кожна з яких надає суспільству докази своєї легітимності.

Очевидно, запроваджуючи монополію процесуального представництва адвокатами, законодавець мав би передбачити спрощені механізми отримання адвокатських свідочств для практикуючих юристів. Згодом ринок відсіяв би некваліфікованих осіб або відстрочив впровадження адвокатської монополії на більший строк. Адже сформувати якісний адвокатський корпус у поспіху неможливо.

Тож загалом адвокатська монополія відповідає філософії процесу, однак залишаються питання до техніки її впровадження.

— Як з новацим вважаєте невадвалими, а які стануть дієвими в оновлених процесах?

— Хоча лєвова частка нарікань на судову систему стосується змісту прийнятих рішень по суті, все ж значна кількість скарг пов'язана з процесуальними аспектами здійснення судочинства. Я називаю їх процесуальними «мінами» довіри.

Так, забезпечення позову нерідко використовується як ефективний інструмент гучних рейдерських схем, дозволяючи заявнику отримати навіть більше, ніж можливо було б при постановленні рішення по суті. Остаточність рішення вітчизняної Феміди, на жаль, є швидше професійним анекдотом про лінгвістичних адвокатів. Адже за необхідності рішення, що набрало законної сили, можна було скасовувати за невив'яженими обставинами в тому випадку, коли сам касацийний суд не відправив справу на чергове нове коло. Все це затягувало розгляд справи на роки.

На жаль, механізми зловживань залишилися. Більше того, на законодавчому рівні закріплена можливість подання повторних апеляцій. Причому перелік підстав є вельми широким.

Усвідомлюючи небезпеку зловживань, законодавець вочевидь намагався запобігти випадкам безконтрольного оскарження та децю перестарався. Якщо раніше невчасне отримання рішення суду першої інстанції було

поважною причиною для поновлення строку на апеляційне оскарження, а саме рішення не набирало законної сили і виконавчий документ повертався до суду, який його видав, то тепер відповідно до ст.38 закону «Про навчальне провадження» виконавче провадження підлягає зупиненню.

Однак не варто забувати, що повернення виконавчого документа і зупинення виконавчого провадження — це різні речі. Якщо виконавче провадження зупинене, обмеження та арешти залишаються. При цьому вини сторони у пропусценні строків на оскарження немає, і суд про це зазначає, поновлюючи процесуальний строк. Та негативні матеріальні наслідки відкриття виконавчого провадження вже матимуть місце.

Ще одна новація — інститут зустрічного забезпечення позову. У цивільному процесі цей механізм діяв як інститут застави. Нині новий інститут надає певні можливості для адвокатів відповідача. Є випадки, коли зустрічне забезпечення обов'язкове: таке забезпечення повинні надавати неплатоспроможні позивачі, а також нерезиденти, які не мають достатньо майна на території України. Часто під першу категорію підпадають неплатоспроможні банки, які при цьому часто виступають позивачами, адже мають велику кількість спорів щодо стягнення заборгованості. Саме в даній категорії позивачів можуть виникнути труднощі із забезпеченням позову з огляду на об'єктивні проблеми внесення забезпечення.

Якщо говорити про можливість, надані новими кодексами, то, безперечно, правнича спільнота покладає великі надії на електронний суд. І справа тут не тільки у зручності. Глибоко переконаний, що роль інновацій у судочинстві полягає у підвищенні транспарентності технічних процесів, якими зазвичай намагалися маніпулювати. Варто пригадати впровадження електронної системи відкритості та автоматичного розподілу справ. З появою такого розподілу, незважаючи на періодичні намагання втрутитися в систему, процес став набагато чеснішим.

Як на мене, варто було б іти далі й запровадити електронні форми заповнення документів, які направляються до суду. Наприклад, якщо така форма існувала б для позовів, судді, виносячи рішення, не мали б змоги враховувати одні підстави та ігнорувати інші.

«Зараз ми змінюємо суддів, але проблеми не зникнуть»

— Останнім часом експерти говорять про те, що негарантий із судовою системою відякують від України іноземних інвесторів. Чи відповідає це дійсності?

— Іноземний бізнес дійсно обережно ставиться до українських судів. Сприяє цьому здебільшого велика кількість спекуляцій на тему недовіри до вітчизняного суду. Це від часу в Інтернеті з'являються різноманітні рейтинги, де Україна вже звично перебуває в нижній частині списку. Перш ніж поспішати на подібні рейтинги, поглиблюючи розчарування суспільства у судовій владі, варто проаналізувати критерії їх формування та, відповідно, з'ясувати причини врахованих у них показників.

Найчастіше там вказані певні об'єктивні критерії, пов'язані зі строком розгляду справ, відсотком повернутих коштів тощо. І якщо подивимося на першопричину, то вийдемо на законодавця, який багато в чому є відзеркаленням усього нашого суспільства. Виявиться, що законодавець є малоефективним, а більшість реформ матеріально-правових сфер — поверховими.

Крім того, радив би з'ясувати, ким є ті експерти, які спекулюють на подібних рейтингах. Швидше за все, це представники тих чи інших (часто опозиційних) політичних сил або громадські активісти, які часто не мають навіть юридичного фаху.

Окремі проблеми судової практики можна було б подолати змінами до законодавства, однак суб'єкти, які мають відповідні повноваження, цього не роблять. Натомість ми спостерігаємо численні спроби зробити із суддів цапів-відбувайлів, адже це вельми зручно: прізвиська суддів відомі і в загальному доступі.

Зараз ми змінюємо суддів, але проблеми не зникнуть. Що ж робити? Знову міняти суддів? Так мало не кожен громадянин України має шанс приміряти суддівську мантію...

— Чого ви очікуєте від І судового форуму Асоціації адвокатів України?

— Перш за все чесної та відвертої професійної дискусії. Це те, чого не вистачає юридичній спільноті. Юристи-практики втомилися від гучних гасел і хочуть знати, як діяти за нових правил процесу, що можна покращити та як використовувати нові механізми. ■